

Sempre a la recerca de la bellesa, i a més com una manera subtil i reeixida d'ampliar la seua obra poètica, va dirigir els seus esforços cap a dues vessants molt concretes. Una, les traduccions d'anglesos amb la idea de la divulgació d'obres fonamentals; dos, les traduccions xineses, per on caminaria d'una manera més lliure, tot tractant-les com a obra pròpia.

Però aquest desplegament intel·lectual no acabaria aquí, ja que Manent va ocupar-se, també, de traduir aquells assajos crítics i teòrics dels autors tra-

duïts, desenvolupant alhora una tasca crítica pròpia —i sovint també en els llindars de la creació— on va demostrar l'ampli abast de lectures que posseïa.

Amb la desaparició de Marià Manent es tanca tot un cicle literari, i sembla quedar lluny el model d'home curiós, interessat per la cultura com a globalitat. Una gran pèrdua que ha de generar la lectura o relectura dels seus escassos llibres, on trobarem, sense cap dubte, més d'una sorpresa. □

ra de Manent: «Era una persona educadíssima, d'una escola molt amable que cridava i contestava tothom. El recordaré sempre amb una presència elegant, esvelta, molt ben posada.»

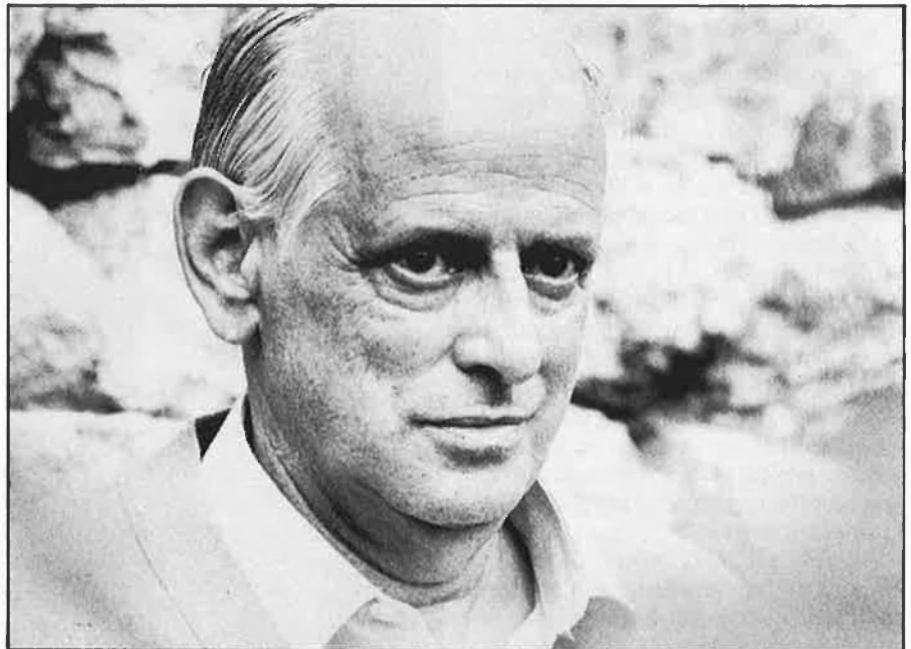
Josep Piera —que comparteix amb el també poeta i assaïsta **Alex Susanna** una admiració per Manent que ve d'anys— confessa que «més que de la seva poesia, cal parlar de la seva obra, del conjunt. Era una figura literària total... Un gran prosista, un extraordinari traductor. Poeta i traductor són dues facetes indestruïbles d'una figura de la seva magnitud. Ell a soles representa una tradició cultural, i a mi m'interessa aquesta figura global.»

Segons el barceloní **Jaume Subirana**, la seva activitat literària és conseqüència directa d'aquesta actitud personal: «Manent és poeta, traductor i autor d'una extraordinària prosa de dietari, però aquests fets no deixen de ser-li, d'alguna manera, externs. Manent és, per damunt de tot, una actitud de fons que impregna alhora la seva obra i la seva persona: una actitud serena, ele-

ELS ESCRITORS PARLEN DE L'OBRA DE MARIÀ MANENT

Una figura literària total

Reduïda en volum, mesurada i distanciada en el temps, l'obra de Marià Manent desperta avui segures i meditades unanimitats. Valoracions i lloances al voltant d'una feina que es va moure sempre dins els límits d'una trajectòria silenciosa. Obra i actitud personal es confonen sovint.

A l'esquerra, Josep Piera pensa que, més que de la seva poesia, cal parlar de la seva obra, del conjunt. A la dreta, Blai Bonet remarca que en les traduccions de l'anglès, Manent era un veritable mestre.

R. Aymerich/I. Roch/X. R. Trigo

Sense haver-lo tractat massa, jo l'havia conegut personalment —conta el poeta rossellonès Jordi Pere Cerdà—. Era un home molt discret, d'una discreció que va molt lligada al sentit íntim de la seva poesia. Va fer un vol per la muntanya i d'ací sortí el poema «Mercat de Sallagosa», que recordo molt bé. Era un home que no creava massa rebombori allà on era.

No sé com explicar-ho: era un home que no estava, sinó que *passava*.»

Jordi Pere Cerdà va conèixer Manent en la dècada dels cinquanta —«mala època per a la poesia rossellonesa, gairebé ens moviem dues persones»— i pensa que «l'obra de Manent, com la de Garcés, aquesta obra tan estudiada i refinada, s'haurà de seguir fent, perquè és posar allò que s'escriu en un sentit més elevat.»

L'escriptor saforenc **Josep Piera** es mostra també impressionat per la figu-

gant des de la senzillesa, agraïda i conciliada amb l'entorn i amb els homes. Una actitud potser d'un altre temps que, ben segur, trobarem a faltar ara que ell no hi és.»

El compromís de la traducció

L'evidència que no n'hi ha prou amb la creació, que la recuperació i l'assimilació d'altres literatures és de vital importància per a una cultura petita i ofegada, converteix les traduccions

en una tasca urgent, quasi militant. Aquesta necessitat, formulada ja en la Renaixença, adquireix veritable sentit en generacions posteriors. Josep Carner, Tomàs Garcès i Marià Manent són els testimonis més flagrants d'aquesta ocupació, quasi gratuïta.

L'eivissenc **Marià Villangómez** destaca aquesta faceta per damunt de les altres: «la seva obra agafa molts aspectes, va ser tota una vida de dedicació completa a la literatura. Però cal remarcar, per damunt de tot, les seves traduccions, sobretot les de poesia anglesa, que van ser molt influents.»

Un altre escriptor que el va conèixer prou, **Blai Bonet**, explica, des del seu refugi de Santanyí, que «en les traduccions de l'anglès, Marià Manent era un veritable mestre, potser el millor d'Europa. Crec que, en conjunt, té una obra molt atractiva i jo em quedaria amb tota, per la seva unitat i coherència. D'altra banda, va ser un dels personatges de la seva generació que, durant la postguerra, va tenir una postura política definida.»

Obra de minories

Les mancances d'una època han creat paradoxes que només el temps ha pogut resoldre, amb millor o pitjor sort. Ell mateix, Marià Manent, explica, en rebre el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes, que el premi hauria correspost, si fos viu, al seu amic i poeta Joan Vinyoli. En qualsevol cas, l'obra poètica de Manent, finalitzada el 1961, no va adquirir el ressò que li pertocava fins ben entrats els vuitanta.

Segons **Miquel Alzueta**, «l'èxit de *Poesia Completa* va ser del tot imprevisible, el llibre es va exhaurir. Però els nostres projectes van més enllà. Pensem recollir tota la seva obra dispersa i *popularitzar-la*».

Alzueta reconeix haver descobert Manent «relativament tard. Tot i que des d'aquell moment va convertir-se en una de les meves lectures fonamentals. Quan l'Àlex Susanna em proposà de fer el recull de la seva poesia, vaig donar-li un suport total. En el temps que el vaig tractar, vaig adonar-me que no era només un poeta, sinó un intel·lectual en el sentit pur, un humanista que, quasi fins als darrers dies de la seva vida es va sentir interessat per tot.»

Per a **Josep Ballester**, «Manent pot ser considerat, junt amb Vinyoli i Riba, un dels millors poetes catalans del segle XX. Si hagués d'agafar una vesant, seria la de traductor i poeta, però és clar que és un bon traductor perquè és un bon poeta».

De dalt a baix, Marc Granell, Miquel Alzueta i Salvador Jàfer.

Retornar el mot al silenci

Subtilitat, precisió i finesa són els trets que molts dels joves poetes destaquen avui de la seva obra. Segons **Salvador Jàfer** «aquesta actitud va fer que sempre es quedara amagat en un raconet, sense atrevir-se a trencar motlles. Dins de la seva subtileza orientant, trobe que va fer un gran paper, però com a literat el trobe tímid, excessivament imitatiu de models orientals.»

El valencià **Marc Granell** —que reconeix que la poesia de Manent «no li arriba massa»— destaca la seva «poesia molt ben feta, molt simbòlica. S'hi nota la persona culta i educada. És, en tot cas, en les paraules del gironí **Josep Ma. Sala Valldaura** on retrobem la síntesi que Manent pretenia tot al llarg de la seva obra: «No sé ben bé si es d'envejar, però, davant l'obra com a poeta i prosista de Marià Manent, em fa la sensació que els escriptors actuals mai no podrem tornar a l'harmonia amb què uneix cultura i natura, el món interior i l'exterior. Quan lleigeixo aquests senyors de la ploma —Manent, Guerau de Liost, Carner...—, m'adono que la nostra relació amb els objectes de la poesia té enigmes qui sap si més o menys foscos, però sens dubte més tèrbols.»

I continua: «Com a traductor de poesia anglesa i interpretador de lírica xinesa, li arribo a envejar el convenciment que té en la unitat bàsica de l'esperit humà; com a creador, la finor amb què, en acabat, tan calmadament, retorna el mot al silenci esvaint-lo en tot de suggeriments i detalls de la realitat ja prou subjectivada.» □